

Rustbädd

Problem och möjligheter
vid befintlig väg och nyproduktion

Per Gunnvard, LTU

Robert Karlsson, Trafikverket

Innehåll

Rustbädden under terrassmuren i Haga, Göteborg från 1800-talet.
Foto: Arkeologerna (CC-BY)

- Vad är en rustbädd?
- Förekomst av rustbäddar i befintliga vägar
- Nyttja rustbäddar vid nyproduktion och ombyggnation
- Avsluta med diskussion

Traditionell vägteknik

- Ris och virke har sedan urminnes tider använts vid vägbygge på sankmark
  - Förstärkning & Materialskiljande
  - Förr permanent, numera temporärt
- Rustbäddar är arbetsintensiva och problematiska att använda med konventionella maskiner
  - Geosynteters intåg på 1970/1980-talet

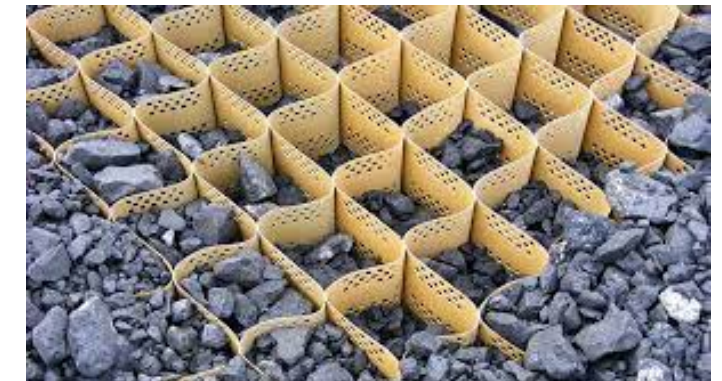
Rustbädd av cederträd från amerikanska inbördeskriget (1860-talet) under Ox Road, Fairfax County, Virginia, USA. Källa: Fairfax County Park Authority

Källa: ibeam

Källa: Geosynthetics Limited

Källa: Ocean Global

Definitioner

Skogsvägen Handbok (2023) – Projektering och byggande
av Roland Larsson/Sveriges lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan

Risbädd

- Överbyggnaden på ca 20 cm tjock risbädd av röjningsvirke samt granris
- Bädden är materialskiljande och har en armerande effekt som beror på bäddens tjocklek och risets grovlek

Källa: Roadex Network

Definitioner

Skogsvägen Handbok (2023) – Projektering och byggande
av Roland Larsson/Sveriges lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan

Rustbädd – kavelbro

- Kavelbron består av stockar eller slanor (kavlar), 8–20 cm grova
- I första hand armerande
- Kan kombineras med rislager för maximal materialskiljning
- Ofta behövs längsgående slanor som ett undre lager

Vägbreddning. Foto: Forestry Commission, Skottland

Definitioner

Skogsvägen Handbok (2023) – Projektering och byggande
av Roland Larsson/Sveriges lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan

Rustbädd – variant av kavelbro

- Stockarna eller slanorna (kavlarna) är ofullständigt kvistade och läggs ut direkt på myren tvärs vägen

Rustbädd – längsförstärkning

- Långa, grova och gärna risiga okvistade granar läggs ut på myren
- Ovansidorna kvistas och en vägbank byggs som vid andra rustbäddar

Exempel på kavelbro

Kavelbro på myr för skogsavverkning.
Foto: Bengt Oldhammer

Grusbelagd kavelbro, tillfartsväg vindkraftspark.
Källa: Roadex Network

Rustbädd i befintlig konstruktion

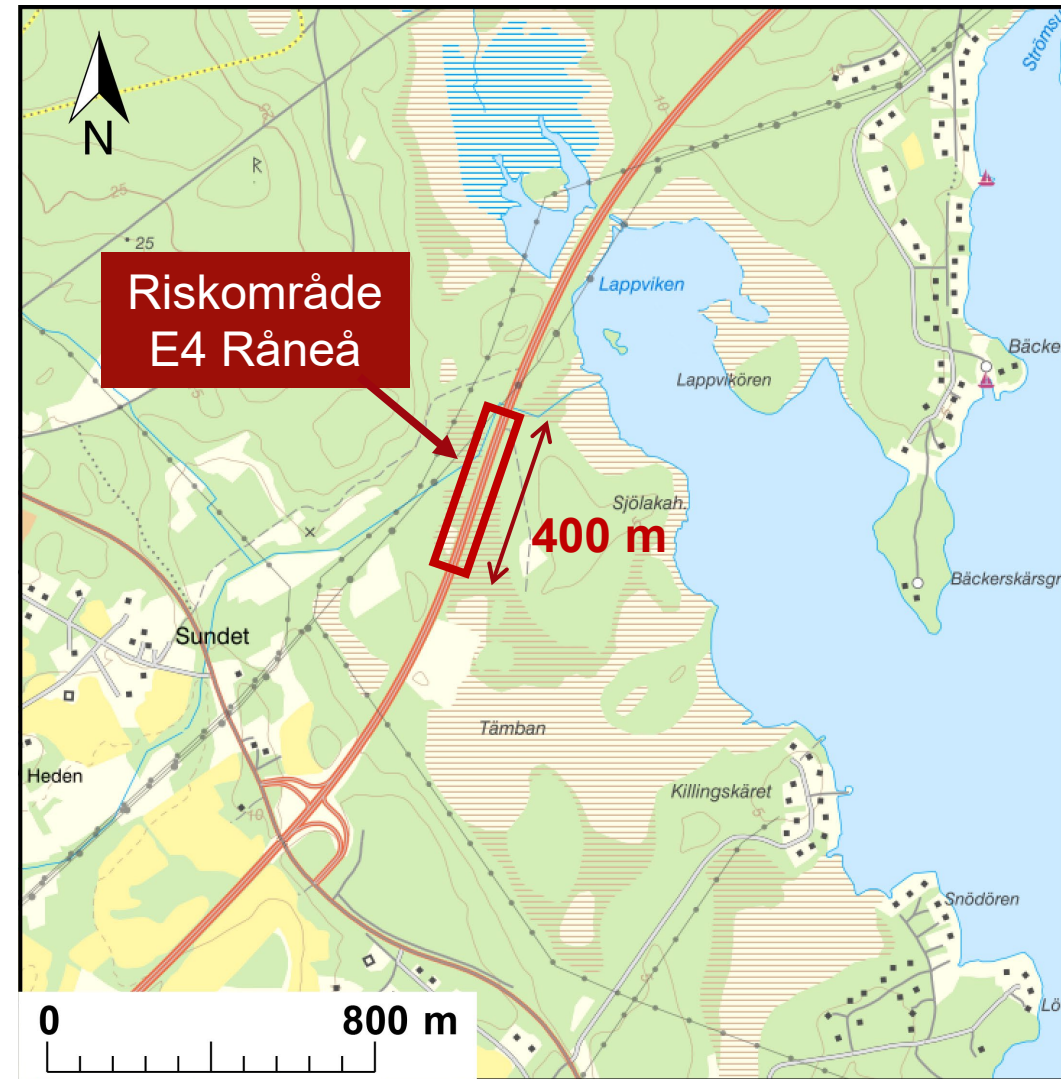
Exempel - E4 Råneå

Trafikverket Fol-objekt, Träpålning

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

Större sankmarksområde,
upp till 12 m suldjordjord på morän

1983 – Ny E4-sträckning
2016 – Höga vattennivåer
2020 – Ombyggnation, profiljustering

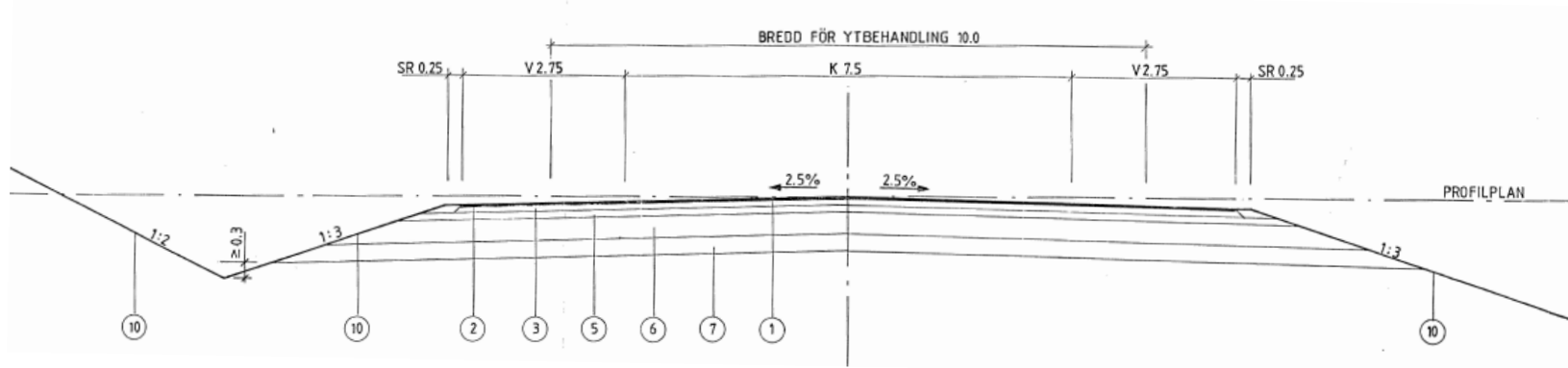

Foto: Svevia

Befintlig konstruktion

- Vägbank av hyttsten på rustbädd
  - Fullstora träd, alternativt timmer Ø 20–30 cm
- Beläggningstjocklek ca 40 cm, lokalt 60–70 cm
- 0,9 m sättning på 35 år

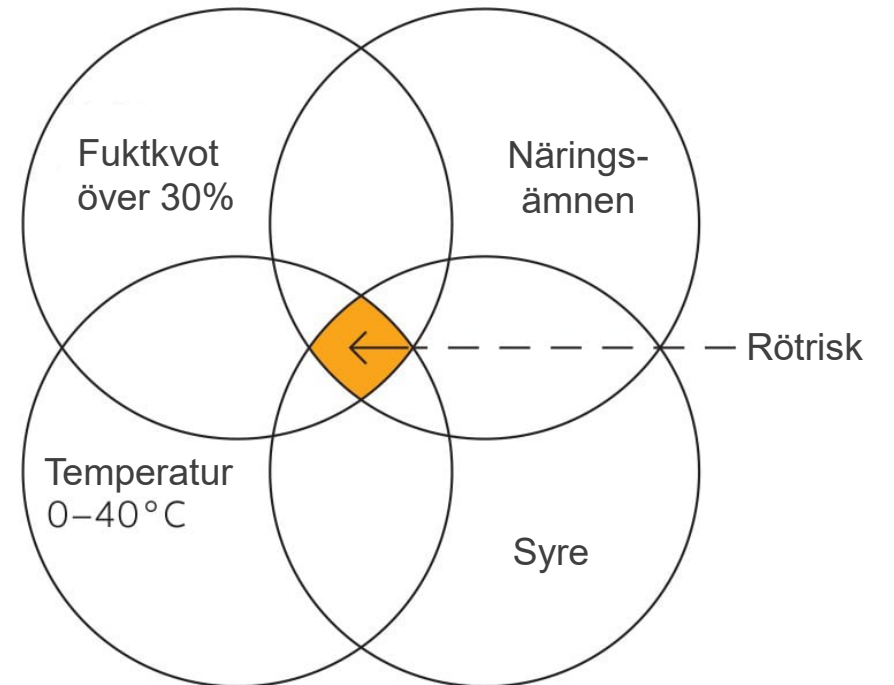
Källa: MUR Riskreducering Råneå tpl Norra

Rustbädd

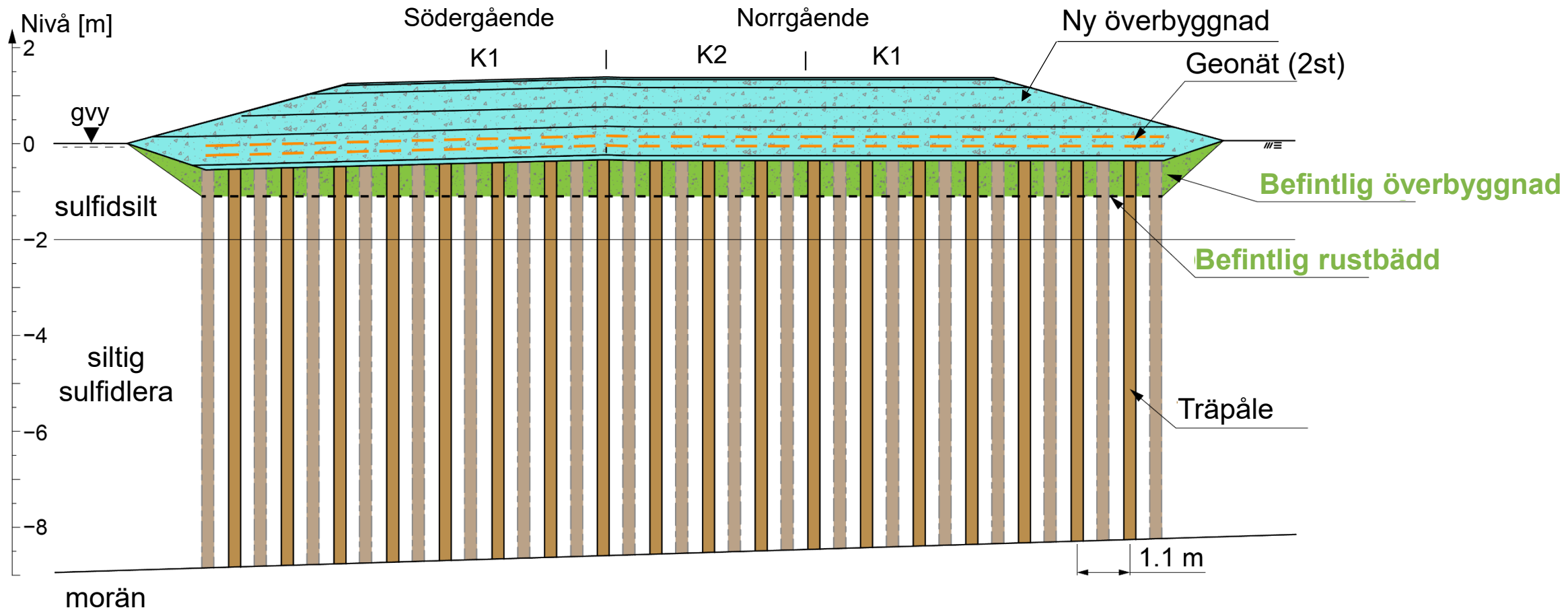
Foto: Hjalmar Törnqvist, AFRY

- Friskt virke (38 år gammalt)
- Anaeroba förhållanden

Källa: Svenskt trä

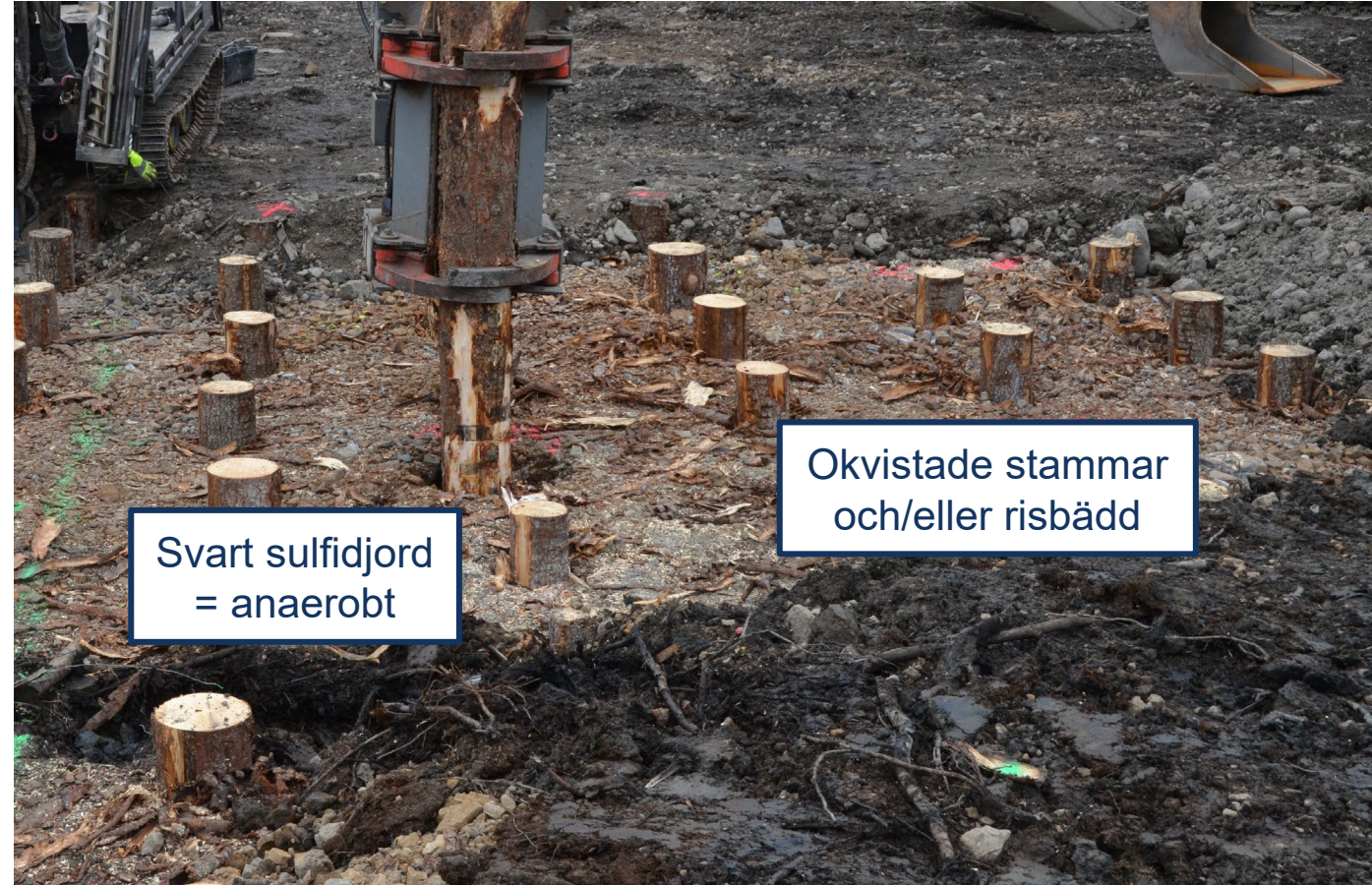
- 1.8–2.0 m hög bank (2 biaxiala geonät)
- Träpålar, ca 8 m långa, c/c 1.1 m
- Befintlig rustbädd & hyttstenslager som undergrund

Rustbädd + hyttstenslager = arbetsplattform

Stadigt underlag

Foto: Hjalmar Törnqvist, AFRY

Svart sulfidjord
= anaerobt

Okvistade stammar
och/eller risbädd

Foto: Daniel Hugh

LULEÅ

TEKNISKA

UNIVERSITET

RUSTBÄDDAR

och träkonstruktioner i vatten

Fors i Dalarna

Foto:
Mikael Ånäs, Trafikverket

Foto: Mikael Ånäs, Trafikverket

RV35 – Åtgärdad 2023

- <https://pmsv4.trafikverket.se/analysera?lankod=5&vagnummer=35&vagundernummer=0&riktning=1&korfalt=K1&lopandelangdstart=27944&lopandelangdslut=28509&lopandelangdpos=28103>
- <https://pmsv4.trafikverket.local/analysera?korfalt=K1&lankod=5&lopandelangdslut=28509&lopandelangdstart=27944&riktning=1&vagnummer=35&vagundernummer=0>
- [Cidex 100 - LYON, \(svenskageotech.se\)](#)

Dags att dika?

Dika?

<https://pmsv4.trafikverket.local/analysera?korfalt=K1&lankod=14&lopan delangdslut=1192&lopan delangdstart=948&riktning=1&vagnummer=831&vagundernummer=0&lopan delangdpos=1130>

Exempel under järnvägsbank – 145 år gammal

Foto: Björn Åstedt, Trafikverket

4500 år gammel väg

- <https://www.dehondsrug.nl/hotspots/veenweg/?lang=en>

Relaterad – Handbok bark och flis

- <https://trafikverket.diva-portal.org/smash/get/diva2:1364223/FULLTEXT01.pdf>

